Deloitte.

Onder voorbehoud van afwerking openstaande punten en (kwaliteits)review

Concept Accountantsverslag 2022

Gemeente Heerenveen

xx juni 2023

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Sophialaan 24-26

8911 AE Leeuwarden

Postbus 826
8901 BP Leeuwarden
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9877

www.deloitte.nl

Aan de gemeenteraad van de
van de gemeente Heerenveen
Postbus 15000
8440 GA HEERENVEEN

Datum

xx juni 2023

Ons kenmerk

Behandeld door
A. van Bolhuis
Manager
06 5359 8711
avanbolhuis@deloitte.nl

C.V. Loeff RA
Partner
06 5338 8254
cloeff@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons concept accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerenveen. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerenveen.

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerenveen hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Heerenveen. Bij deze jaarrekening hebben wij op xx juni 2023 een goedkeurende controleverklaring inzake het getrouwe beeld en de rechtmatigheid verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 24 oktober 2022 en met ons auditplan, dat op 6 oktober 2022 is besproken in uw auditcommissie.

Wij bespreken onze bevindingen met de auditcommissie

Wij hebben onze concept-rapportage op 22 mei 2023 besproken tijdens de bijeenkomst met uw auditcommissie, en hebben daarbij ook uw vragen beantwoord. De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met de wethouder, adjunct-directeur en met de betrokken medewerkers van Financiën en Concerncontrol.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

C.V. Loeff RA

CONCEPT

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020' gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing. Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting 4

- Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen 5
- Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring 9

Bevindingen jaarrekening 10

- Financiële positie van uw gemeente 11
- Belangrijkste bevindingen uit onze controle 14

Interne beheersing 22

- Belangrijkste bevindingen inzake de interne beheersing 23

Overige aangelegenheden 24

- Overige aangelegenheden 25

Bijlagen 26

- Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen 27
- Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle 28
- Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen 29
- Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022 30
- Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging 32

CONCEPT

Bestuurlijke samenvatting

CONCEPT

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld en de rechtmatigheid.
- De voor fouten en onzekerheden gehanteerde materialiteit bedraagt € 2,1 miljoen, respectievelijk € 6,3 miljoen.

Welke zaken gaan goed en welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente aan de volgende zaken de juiste aandacht heeft gegeven en/of verbeteringen heeft gerealiseerd:

- Wij zien dat het opstelproces van de jaarrekening verder is geprofessionaliseerd, waarbij zorg is gedragen voor een tijdige oplevering van de concept-jaarrekening en de onderbouwende documentatie. De tussentijdse afstemming met de ambtelijke organisatie over de voorgang van de controle hebben wij als positief ervaren, evenals de tijdige beantwoording van aanvullende vragen gedurende onze controle op de meeste onderdelen. Daarnaast brengt de organisatie ons als accountant tijdig op de hoogte indien er bijzondere vraagstukken spelen en wordt zorg gedragen voor een tijdige afstemming. Wel merken wij op dat dit jaar sprake was van een aantal specifieke vraagstukken welke aan beide kanten meer inspanning hebben gevraagd. De specifieke vraagstukken zien toe op de herziening van het complex Stadiongebied, naleving van de Europese aanbestedingsregels, voorzieningen riolering en voorzieningen omtrent onderhoud. In de zomer van 2023 evalueren wij met de ambtelijke organisatie het proces om te bepalen op welke terreinen/aspecten verdere verbeteringen mogelijk zijn, zowel in de samenwerking als in het opstel- en controleproces van de jaarrekening.

- Uw gemeente heeft de complexen binnen uw grondexploitatie kritisch herzien. Uw gemeente heeft op basis van de actuele (prijs)ontwikkelingen de inschatting van de kosten en de opbrengsten van de complexen herzien. Daarnaast heeft de jaarlijkse actualisatie er ook toe geleid dat het complex Stadiongebied als geheel is herzien. De voornaamste wijziging van het Stadiongebied betreft de invulling op verschillende onderdelen binnen de exploitatie. Voor de exploitatie Fedde Schurerplein heeft eveneens een herziening van het plan plaatsgevonden. In plaats van realisatie van 20 woningen wordt een school gebouwd. Voorgaande herzieningen worden ter vaststelling aan uw raad aangeboden op xx juni 2023. De herzieningen heeft uw gemeente vooruitlopend op de vaststelling van de raad verwerkt in de jaarrekening 2022. Tot het moment dat uw raad de herzieningen heeft vastgesteld blijft het accountantsverslag in concept. Daarnaast wordt de controleverklaring bij de jaarrekening verstrekt nadat vaststelling van de raad heeft plaatsgevonden van voorgenoemde herzieningen.

- Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en gemeentelijk gebouwen heeft uw gemeente in 2022 de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023-2027 opgesteld en deze is vastgesteld door uw raad op 19 december 2022. Uw gemeente heeft in samenwerking met een externe partij de onderhoudsstaat en verwachte onderhoudswerkzaamheden van de openbare ruimte en gebouwen geïnventariseerd. Voor de vorming en aanwending van de egalisatievoorziening voor onderhoudslaten ligt de vastgestelde nota ten grondslag aan de voorziening. Wij hebben vastgesteld dat onze opmerkingen, welke wij voorgaand jaar hebben gerapporteerd in het accountantsverslag, op de juiste wijze zijn verwerkt in de nota en het onderliggende onderhoudsplan.

- Uw gemeente geeft in de jaarrekening gedetailleerd inzicht op de belangrijkste mutaties/ontwikkelingen binnen uw gemeente. Op deze wijze wordt voorzien in de informatiebehoefte van zowel de raad als inwoners en andere belanghebbenden.

Belangrijke aandachtspunten

- Ten aanzien van de onderhoudsvoorzieningen hebben wij geconstateerd dat er sprake is verschillen tussen de voorgenomen uit te voeren werkzaamheden en de daadwerkelijk uitgevoerde werkzaamheden. Zoals hierboven beschreven heeft uw gemeente in 2022 een inventarisatie uitgevoerd van de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden en verwerkt in de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023-2027. Wij adviseren u de monitoring van de realisatie van het onderhoudsplan in te bedden in uw organisatie. Wij hebben begrepen dat hiertoe een uitvoeringsplan zal worden opgesteld.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Belangrijke aandachtspunten (vervolg)	Naar aanleiding van onze opmerking in het accountantsverslag 2021 heeft uw gemeente in 2022 voor het product riolering de voorziening gesplitst in twee voorzieningen. Namelijk een voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen en een voorziening van derden verkregen middelen. Door het ontbreken van het uitvoeringsprogramma in 2022 heeft uw gemeente de vervangingsinvesteringen alsnog volledig geactiveerd en niet ten laste van de voorziening vervangingsinvesteringen verwerkt. Voor de bepaling van de voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen per 31 december 2022 heeft uw gemeente de aansluiting gemaakt met het onderliggende Watertakenplan 2021-2024. Dit betreft de vervangingsinvesteringen welke in de periode 1 januari 2023 e.v. nog uitgevoerd worden. De vervangingsinvesteringen welke voor 1 januari 2023 waren gepland, maar niet zijn uitgevoerd, heeft uw gemeente laten vrijvallen en conform verslaggevingsvereisten toegevoegd aan de voorziening van derden verkregen middelen. Om de resterende voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen voor de komende jaren overeind te houden dient uw gemeente een uitvoeringsprogramma op te stellen welke aansluit met onderliggende Watertakenplan. Met de toevoeging aan de voorziening van derden verkregen middelen betreft de omvang van deze voorziening per balansdatum ruim € 6,1 miljoen. Uw gemeente dient beleid te formuleren op welke wijze deze voorziening de komende jaren wordt aangewend voor het product riolering.
Interne beheersing (significante bevindingen)	Tijdens de interim-controle 2022 hebben wij enkele tekortkomingen geïdentificeerd in de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn besproken in de auditcommissie van 1 februari 2023. Naar aanleiding van de jaarrekening-controle zijn er geen nieuwe significante bevindingen geconstateerd. Wij hebben werkzaamheden ten aanzien van uw IT-omgeving uitgevoerd. Wij constateren diverse tekortkomingen in de IT-omgeving. Als gevolg van deze conclusie konden wij tijdens onze controle 2022 niet steunen op de IT-omgeving en (informatie uit) de applicaties en hebben wij een volledig gegevensgerichte aanpak gehanteerd. Deze aanpak is overeenkomstig voorgaande jaren.
Naleving van de Europese aanbestedingsregels	Uit de controle 2022 is een rechtmatigheidsfout gebleken met een financiële impact van € 323.000 (2021: €0). De gemeente heeft naar aanleiding van onze gestelde vragen tijdens de jaarrekeningcontrole 2021 aanvullend intern onderzoek verricht. Hieruit is geconcludeerd dat er sprake een rechtmatigheidsfout. Wij hebben in aanvulling hierop zelfstandig controlewerkzaamheden verricht op de naleving van de Europese aanbestedingsregels, en komen tot dezelfde conclusie. [Interne vaktechnische afstemming is onderhanden]
SiSa	Wij hebben geen (ongecorrigeerde) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) geconstateerd in de in de SiSa-bijlage 2022 verantwoorde informatie.
Begrotings-rechtmatigheid	Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van de overschrijding(en) naar de analyse van de begrotingsrechtmatigheid, zoals opgenomen in het 'Overzicht lasten en baten en toelichting 'van de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2022. De geconstateerde lastenoverschrijdingen die formeel als onrechtmatig zijn aangemerkt, wegen – mede op basis van de analyse van het college – niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel. Dit zal dan ook niet leiden tot een aangepaste strekking van het rechtmatigheidsoordeel. Naast bovenstaande is er sprake een kredietoverschrijding welke groter is dan de rapporteringstolerantie. Deze overschrijding heeft betrekking op het investeringskrediet 'Verbedden van lichtmasten'. De onrechtmatige kredietoverschrijding betreft € 128.000 en telt mee in het rechtmatigheidsoordeel.

CONCEPT

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Frauderisicoanalyse	Wij hebben kennis genomen van de geactualiseerde frauderisicoanalyse van uw gemeente. Met deze analyse heeft de gemeente (net als in voorgaande jaren) aangetoond zich bewust te zijn van mogelijke frauderisico's. Wij constateren dat zij daar risicogerichte maatregelen voor treft. Wij hebben verder vastgesteld dat u opvolging geeft aan integriteitsmeldingen en dat u hierover rapporteert in het sociaal jaarverslag. Tijdens onze controle over 2022 zijn door ons geen fraudegevallen bij uw gemeente geconstateerd,.
Kwaliteit verslaggeving	Tijdens de controle hebben wij het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het proces om tot schattingen te komen, zoals bij de grondexploitatie en de voorzieningen. Bij processen waarbij wij dat nodig achtten, hebben wij specialisten betrokken. Zo hebben wij onze vastgoedspecialisten ingezet voor het beoordelen van de uitgangspunten van de herziende grondexploitatie Stadiongebied.
Sociaal domein	• De controle met betrekking tot het sociaal domein is goed verlopen. Net als in voorgaande jaren dienen de zorgaanbieders met een omzet van € 125.000 of meer de gemeente te voorzien van deugdelijke verantwoordingsinformatie. Alle zorgaanbieders met een omzet van € 125.000 of meer hebben voldaan aan deze verplichting. • Wij onderkennen in de geleverde zorg in natura voor de Jeugdwet en de Wmo geen onzekerheden of fouten. • Op basis van de door ons uitgevoerde controle kunnen wij de persoonsgebonden budgetten (pgb's) voor zowel Wmo als Jeugdwet als rechtmatig aanmerken.
Grondexploitatie	Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwing beoordeeld waarop de gemeente de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2022 in relatie tot de schattingen in de jaarrekening 2021 geanalyseerd ('backtesting'). Onze controlewerkzaamheden hebben geen (ongecorrigeerde) fouten aan het licht gebracht. Dit houdt onder meer in dat het schattingsproces van de gemeente als adequaat kan worden beschouwd. Zoals eerder vermeld heeft uw gemeente de complexen binnen de grondexploitatie kritisch herzien. Gezien de uitgangspunten van het Stadiongebied volledig zijn herzien, hebben wij onze vastgoedspecialisten de uitgangspunten laten beoordelen. Voor de bepaling van grondprijzen in de grondexploitatie heeft uw gemeente deze gebaseerd op 85% van de residuele grondwaardeberekening. Om eventuele onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen hanteert uw gemeente standaard een afslag van 15% op de berekende grondwaarde. Het is volgens de verslaggevingsrichtlijnen niet mogelijk om een niet-onderbouwde post voor risico's of onvoorziene kosten op te nemen. Voor de jaarrekening 2022 hebben wij vastgesteld dat de gehanteerde grondprijs, inclusief de gehanteerde afslag, binnen de bandbreedte past en de marktconformiteit aannemelijk is. Voor komend jaar adviseren wij uw gemeente om conform de verslaggevingsrichtlijnen de afslag van 15% buiten beschouwing te laten in de bepaling van de grondwaarde. Op deze wijze voorkomt u het risico dat de grondwaarden buiten de brandbreedte valt en niet als marktconform wordt aangemerkt.
Voorziening verlofsparen	• In 2022 heeft u als gevolg van de nieuwe cao gemeenten 2021-2022 een nieuwe voorziening getroffen voor het saldo van verlofuren welke vallen onder de definitie van verlofsparen van het BBV. Wij hebben de uitgangspunten van voorziening gecontroleerd en kunnen instemmen met de verantwoorde voorziening verlofsparen van € 1 miljoen. • Verder dient u jaarlijks voor deze voorziening een evaluatie uit te voeren of het saldo (bovenwettelijke) verlofuren, of een deel daarvan, een gelijkblijvend volume heeft. Indien dit het geval is, mag voor dit deel van de verlofuren geen voorziening worden getroffen. Voor boekjaar 2022 constateren wij samen met u dat hiervan geen sprake is en het volledige saldo verantwoord moet worden in de voorziening.

CONCEPT

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het normenkader 2022, dat op 1 december 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2022 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Toelichting uitgebreide controleverklaring

De controleverklaring bij de jaarrekening heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Daarin geeft de accountant namelijk weer of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de resultaten en financiële positie, en of de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Gebruikers van jaarrekeningen hebben aangegeven behoefte te hebben aan meer inzicht in de door de accountant ter zake uitgevoerde werkzaamheden. Dit heeft in combinatie met een wijziging van de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (de voorschriften voor het uitvoeren van een accountantscontrole) geresulteerd in een uitgebreidere tekst van de controleverklaring bij uw jaarrekening 2022. Hierin doen wij in het hoofdstuk ‘Informatie ter ondersteuning van ons oordeel’ aanvullend verslag over onze controleaanpak voor frauderisico’s, naleving van wet- en regelgeving, en de veronderstellingen inzake financiële risico’s in relatie tot de financiële positie.

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerenveen hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerenveen uitgevoerd en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij hebben geen niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze minimumdrempel, die van invloed zijn op het vermogen en/of het resultaat van de gemeente.

Wij hebben controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid

Wij constateren een rechtmatigheidsfout van € 323.000 als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels. De omvang van deze afwijking is lager dan de materialiteit en heeft geen effect op de strekking van de controleverklaring voor de rechtmatigheid. Naast voorgaande is sprake van een kredietoverschrijding welke groter is dan de rapporteringstolerantie. De onrechtmatige kredietoverschrijding betreft € 128.000 en telt mee in het rechtmatigheidsoordeel.

De overige in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2022, zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022.

Op basis van onze controlewerkzaamheden en de toelichting in de jaarrekening constateren wij geen begrotingsoverschrijdingen welke meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa

Er is geen sprake van ongecorrigeerde controle-verschillen in de SiSa-bijlage 2022.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel met betrekking tot de WNT-verantwoording.

CONCEPT

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting op de jaarrekening 2022, onder ‘Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling’.

Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en dat deze consistent zijn gebruikt.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Heerenveen

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging.

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de waarderings-grondslagen in de jaarrekening 2022.

De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. De grondslagen zijn aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.

De jaarstukken 2022 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2022 (programmaverantwoording (thema’s) en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2022 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten met toelichting en de SiSa-bijlage).

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over onder andere weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag.

Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van burgemeester en wethouders in het jaarverslag, en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken, verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.

CONCEPT

Bevindingen jaarrekening

CONCEPT

Financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2022 bedraagt € 6,7 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 1,8 miljoen aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2022 circa € 4,9 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2022 circa 27,8% van het balanstotaal (ultimo 2021: 25,6% van het balanstotaal) en is daarmee toegenomen ten opzichte van 2021. Wij willen benadrukken dat voorgaande verbetering van de vermogenspositie voortkomt uit het resultaat van afgelopen jaar. De manier waarop de resultaten en de vermogenspositie van de gemeente zich in de komende jaren zullen ontwikkelen, is afhankelijk van de financiële en beleidsmatige kaders die uw gemeenteraad jaarlijks vaststelt in de begroting.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten, plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in de reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming. Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

De toename van het resultaat over 2022 wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een vrijval van de pensioenverplichting voor (voormalige) wethouders van € 0,9 miljoen, vrijval in de voorziening groot onderhoud van € 0,7 miljoen en door de decembercirculaire, op grond waarvan medio december 2022 € 2,4 miljoen is verstrekt door het Ministerie van BZK.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2022	2021	2020	2019
Eigen vermogen per 1 januari	**57.016**	**42.588**	**42.629**	**42.147**
Tussentijdse resultaatbestemming	1.806	3.182	-/- 2.744	-/-1.431
Gerealiseerd resultaat	4.937	11.246	2.703	1.913
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	**6.743**	**14.428**	**-41**	**482**
Eigen vermogen per 31 december	**63.759**	**57.016**	**42.588**	**42.629**

Exploitatieresultaat (in € 1.000)	
Totale baten	210.532
Totale lasten	-/- 203.789
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	**6.743**
Af: stortingen in reserves	-/- 13.694
Bij: onttrekkingen aan reserves	11.888
Gerealiseerd resultaat	**4.937**

CONCEPT

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Kengetallen voor gemeente Heerenveen (begroot en werkelijk over de periode 2019-2022)

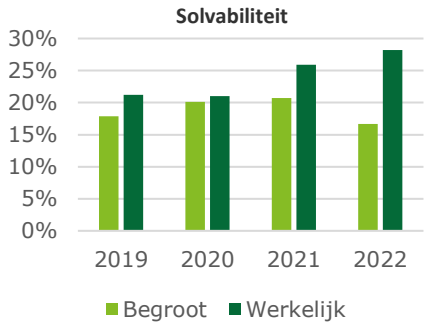

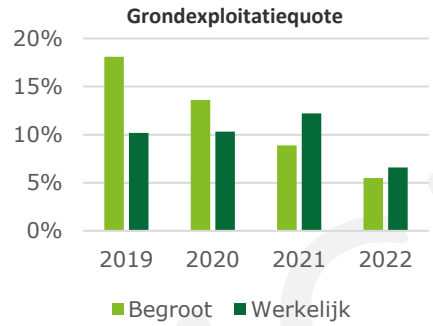

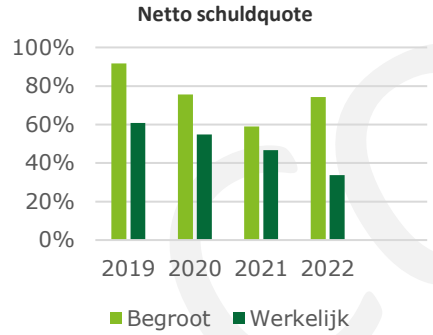

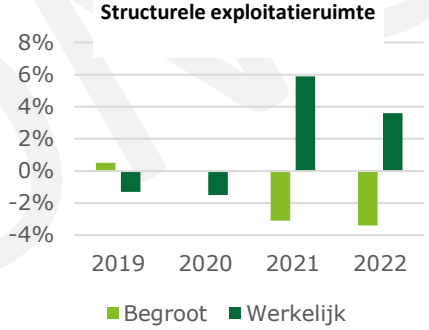

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Het verschil tussen de begrote en werkelijk solvabiliteit komt hoofdzakelijk doordat minder investeringen zijn uitgevoerd dan begroot. Door lagere investeringen was het voor de gemeente niet noodzakelijk om nieuwe leningen aan te trekken. Een lagere stand van langlopende schulden en het positief resultaat in 2022 resulteert in hogere solvabiliteit.

Grondexploitatiequote

De grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt: hoe hoger de grondexploitatiequote, hoe groter het risico dat de gemeente loopt. De afname van de grondexploitatiequote wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gerealiseerde verkopen voor het complex Skoatterwâld en IBF.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Het verschil tussen de begrote en werkelijke netto schuldquote betreft dezelfde verklaring als toegelicht onder de solvabiliteit.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2022 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 4,9 miljoen. In dit saldo is een vrijval opgenomen van de pensioenverplichting (voormalige) wethouders voor een bedrag van € 0,9 miljoen en een vrijval in de voorziening groot onderhoud van € 0,7 miljoen. Daarnaast is op basis van december-circulaire door het Ministerie van BZK medio december 2022 € 2,4 miljoen aanvullend verstrekt aan de gemeente. De vrijval van de pensioenverplichting komt voort uit de jaarlijkse actualisatie en was daarmee niet eerder bekend. Het genormaliseerde resultaat bedraagt derhalve € 1 miljoen.

De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad de financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college zijn beleid en doelen kan realiseren.

Het verschil tussen het begrote en het gerealiseerde saldo van baten en lasten is verklaarbaar en vloeit voort uit enerzijds de incidentele baten (decembercirculaire) en anderzijds een vrijval in pensioenverplichting van (voormalige) wethouders welke voortkomt uit de jaarlijkse actualisatie in het kader van het jaarlijkse afsluitingsproces.

Saldo baten en lasten | Begroting vs. realisatie (x € 1 miljoen)

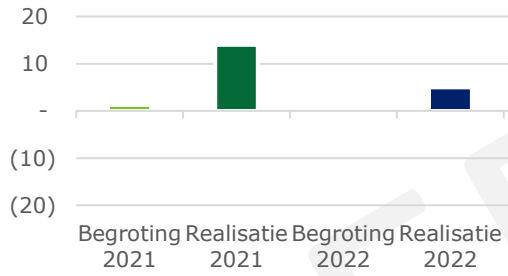

Baten | Begroting vs. realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

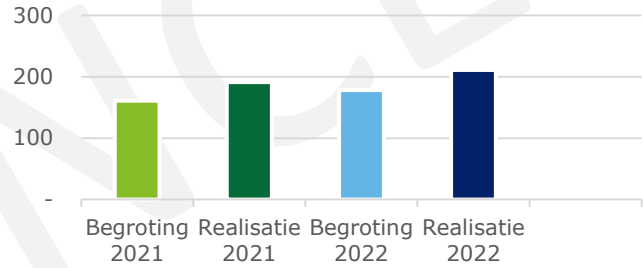

Lasten | Begroting vs. realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

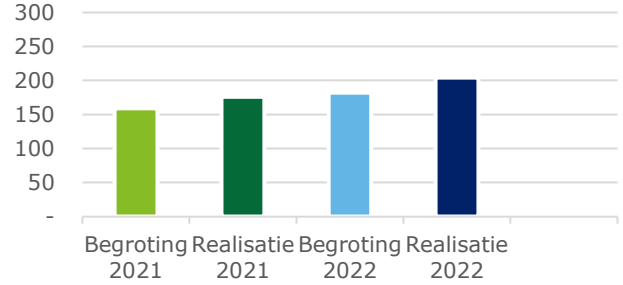

CONCEPT

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is vanwege het saldo ultimo 2022 ad € 13,8 miljoen (inclusief voorziening) relevant voor de accountantscontrole, maar ook vanwege de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de nog te realiseren baten ad € 67 miljoen en lasten ad € 47 miljoen in de jaren 2023 e.v. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Indien het college verwacht dat het project verlieslatend is, leidt dit tot een voorziening. Een verwachte winst leidt tot een (tussentijdse) winstneming. Wat betreft de waardering van de grondexploitaties dient de gemeente per individueel project te bepalen of de boekwaarde, plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, kunnen worden terugverdiend. Ultimo 2022 zijn er 13 individuele projecten opgenomen in de bouwgronden in exploitatie.

De gemeente Heerenveen schat ultimo 2022 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 11 miljoen bedraagt (2021: € 7,7 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- Programmering: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag binnen de gemeente?
- Prijs: de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- Plankosten: door de toenemende vraag naar woningen, en dus naar bouwcapaciteit, is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de daarbij horende prijsontwikkelingen?
- Parameters: zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en op basis van de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'. Op de volgende pagina hebben wij onze conclusie opgenomen ten aanzien de actualisatie van de grondexploitaties.

CONCEPT

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1 miljoen)

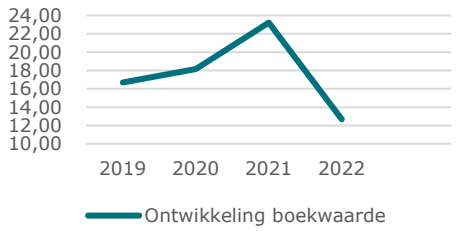

Overzicht nog te realiseren baten en lasten per project (x € 1 miljoen)

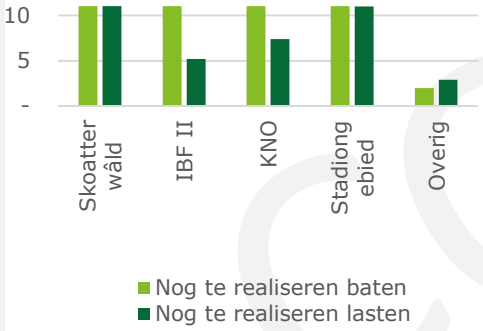

Uit de figureren hiernaast blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie in 2022 is afgenomen. Bij een lage boekwaarde is er sprake van een lager financieel risico dan bij een hoge boekwaarde. Bij een hoge boekwaarde dient de gemeente namelijk meer opbrengsten nog te realiseren om de reeds gemaakte kosten te dekken.

De belangrijkste oorzaak voor de afname van boekwaarde betreft onder andere de gerealiseerde verkopen (€ 15,2 miljoen) in 2022 voor zowel de woningbouw als bedrijventerreinen terwijl de investeringen in 2022 € 5,5 miljoen zijn. De gerealiseerde verkopen hebben met name betrekking op Skoatterwâld (€ 4,9 miljoen) en IBF (€ 7,6 miljoen). De afname in de boekwaarde wordt daarnaast veroorzaakt door de toevoeging van de voorzieningen van € 3,7 miljoen terwijl de winstneming in 2022 € 3,7 miljoen betrof.

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties, met name de uitgangspunten voor de planning (fasering), de programmering en het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op een passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn in het kader van de jaarrekening 2022 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) door het college. Waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie ‘Grondbeleid in begroting en jaarstukken’ gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat de gemeente voor tussentijdse winstneming de ‘Percentage Of Completion methode’ (POC-methode) moet toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten verantwoorden.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat bij oplevering betrouwbaar kan inschatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en van gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2022 € 3,7 miljoen aan tussentijdse winst genomen op de grondexploitatie (2021: € 6,9 miljoen). De gemeente heeft voorzichtigheid betracht bij deze tussentijdse winstverantwoording, om op deze wijze adequaat in te spelen op de onzekerheden als gevolg van corona. Tijdens onze controlewerkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de gemeente de winstneming op een correcte wijze heeft berekend.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag waardoor de risico's afnemen of is hier nog geen sprake van).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Op grond van de voornoemde risicoanalyse hebben wij op basis van onze professionele oordeelsvorming een aantal individuele grondexploitaties geselecteerd voor nadere controle. Voor deze projecten hebben wij de aannemelijkheid van de gehanteerde uitgangspunten gecontroleerd.

Daarnaast hebben wij op gemeenteniveau de algemene uitgangspunten binnen de grondexploitatie gecontroleerd. Verder hebben wij de programmering en de planning van de grondexploitatie van zowel de woningbouw als de bedrijventerreinen op gemeente-niveau gecontroleerd. Hierbij hebben wij gebruik-gemaakt van de beschikbaar gestelde behoefte-onderzoeken.

Uw gemeente heeft de complexen binnen uw grondexploitatie kritisch herzien, uw gemeente heeft op basis van de actuele ontwikkelingen de nominale inschatting van de kosten herzien en actuele prijstonwikkelingen ten aanzien van de opbrengsten toegepast.

Daarnaast heeft de jaarlijkse actualisatie er toe geleid dat complex Stadiongebied volledig is herzien, naast actualisatie van de opbrengsten – en kostenraming, is de invulling op verschillende onderdelen binnen de exploitatie herzien. Voor de exploitatie Fedde Schurerplein heeft eveneens een herziening van het plan plaatsgevonden, in plaats van realisatie van 20 woningen wordt een school gebouwd. Voorgaande herzieningen worden ter vaststelling aan uw raad aangeboden op xx juni 2023.

Gezien de herziening, omvang en complexiteit van complex Stadiongebied hebben wij onze vastgoedspecialisten ingeschakeld bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving.

Voor de bepaling van grondprijzen in de grondexploitatie heeft uw gemeente deze gebaseerd op 85% van de residuele grondwaardeberekening. Om eventuele onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen hanteert uw gemeente standaard een afslag van 15% op de berekende grondwaarde. Het is volgens de verslaggevingsrichtlijnen niet mogelijk om een niet-onderbouwde post voor risico's of onvoorziene kosten op te nemen. Voor de jaarrekening 2022 hebben wij vastgesteld dat de gehanteerde grondprijs, inclusief de gehanteerde afslag, binnen de bandbreedte past en de marktconformiteit aannemelijk is. Voor komend jaar adviseren wij uw gemeente om conform de verslaggevingsrichtlijnen de afslag van 15% buiten beschouwing te laten in de bepaling van de grondwaarde. Op deze wijze voorkomt u het risico dat de grondwaarden buiten de brandbreedte valt en niet als marktconform wordt aangemerkt.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2022 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de in de grondexploitaties gehanteerde uitgangspunten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en in de jaarrekening 2022 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

CONCEPT

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt met het vaststellen van de begroting en via de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat deze hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn rechtmatig-heidsoordeel. De kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen en zijn in te delen in de categorieën zoals genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van de overschrijding(en) naar de analyse van de begrotingsrechtmatigheid, zoals opgenomen in het hoofdstuk ‘Overzicht lasten en baten en toelichting ‘van de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2022.

De geconstateerde lastenoverschrijdingen die formeel als onrechtmatig zijn aangemerkt, wegen – mede op basis van de analyse van het college – niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel. Dit heeft dan ook niet geleid tot een aangepast strekking van het rechtmatigheidsoordeel.

Budgetoverhevelingen tussen begrotingsjaren en rechtmatigheid

Wij willen u nog wijzen op het advies van de commissie BBV ten behoeve van de actualisatie van de financiële verordening voor boekjaar 2023. Dit advies is overgenomen uit het addendum bij de kadernota rechtmatigheid 2018 (gepubliceerd in 2021).

De commissie BBV adviseert om kaders op te nemen in de financiële verordening, ex artikel 212 Gemeentewet, indien specifieke budgetten bij onderuitputting op jaareinde in bestemmingsreserves worden opgenomen.

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen, conform de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV – vergelijkbaar met kostenoverschrijdingen in het overzicht van baten en lasten –, autorisatie van de gemeenteraad. Indien een overschrijding niet door de raad is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de gemeenteraad en het college kunnen nader worden vastgelegd in de financiële verordening ex art. 212 Gemeentewet.

Wij hebben vastgesteld dat er sprake is van een kredietoverschrijding welke groter is dan de rapporteringstolerantie. Deze overschrijding heeft betrekking op het investeringskrediet ‘Verbedden van lichtmasten’. De onrechtmatige kredietoverschrijding betreft € 128.000 en telt mee in het rechtmatigheidsoordeel.

CONCEPT

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken

Wij hebben kennisgenomen van uw in 2022 geactualiseerde frauderisicoanalyse. Met deze analyse heeft de gemeente (net als in voorgaande jaren) aangetoond zich bewust te zijn van mogelijke frauderisico's. Wij hebben in onze managementletter 2022 een aantal aanbevelingen benoemd welke kunnen bijdragen aan het verder verhogen van de kwaliteit van de frauderisicoanalyse. Wij raden uw gemeente aan om de betreffende aanbevelingen mee te nemen bij de eerstvolgende actualisatie.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens bespreken met uw organisatie. Wij hebben op basis van onze controle en naar aanleiding van de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan de eventueel geïdentificeerde integriteitskwesties, en dat zij hierover tijdig met ons in contact treedt.

CONCEPT

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

Voorzieningen

Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of in eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen.

Binnen de voorzieningen maakt, u conform het BBV, onderscheid naar: voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', ter 'egalisering van kosten' (groot onderhoud) en 'voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is'.

Wij hebben het schattingsproces beoordeeld en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Voorziening 'verplichtingen, verliezen en risico's

Vooral de voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's is naar zijn aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college. Zij schatten op basis van hun kennis van de gemeente en haar omgeving in wat het effect van de te voorziene risico's, verplichtingen en kosten zal zijn in de komende jaren en wat de omvang van de voorziening moet zijn.

Wij hebben het schattingsproces beoordeeld en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Hierbij zijn geen bevindingen geconstateerd.

Voorziening 'middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is'

Als de gemeente op grond van wet- en regelgeving of contractuele afspraken verplicht is ontvangen middelen aan een bepaald doel te besteden, is sprake van zogenaamde 'beklemde middelen'.

Op grond van het BBV vormt de gemeente in dat geval een voorziening 'middelen derden' (met uitzondering van de van de Europese en de Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die de gemeente verantwoordt onder de overlopende passiva).

Naar aanleiding van onze opmerking in het accountantsverslag 2021 heeft uw gemeente in 2022 voor het product riolering de voorziening gesplitst in twee voorzieningen. Namelijk een voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen en een voorziening van derden verkregen middelen. Door het ontbreken van het uitvoeringsprogramma in 2022 heeft uw gemeente de vervangingsinvesteringen alsnog volledig geactiveerd en niet ten laste van de voorziening vervangingsinvesteringen verwerkt. Voor de bepaling van de voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen per 31 december 2022 heeft uw gemeente de aansluiting gemaakt met het onderliggende Watertakenplan 2021-2024. Dit betreft de vervangingsinvesteringen welke in de periode 1 januari 2023 e.v. nog uitgevoerd worden. De vervangingsinvesteringen welke voor 1 januari 2023 waren gepland, maar niet zijn uitgevoerd, heeft uw gemeente laten vrijvallen en conform verslaggevingsvereisten toegevoegd aan de voorziening van derden verkregen middelen. Om de resterende voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen voor de komende jaren overeind te houden dient uw gemeente een uitvoeringsprogramma op te stellen welke aansluit met onderliggende Watertakenplan.

Met de toevoeging aan de voorziening van derden verkregen middelen betreft de omvang van deze voorziening per balansdatum ruim € 6,1 miljoen. Uw gemeente dient beleid te formuleren op welke wijze deze voorziening wordt aangewend de komende jaren voor het product riolering.

Voorziening 'ter egalisering van kosten'

Het BBV biedt de mogelijkheid tot het vormen van een egalisatievoorziening voor onderhoudslasten (art. 44, lid 1c). Eén van de voorwaarden voor het vormen en in stand houden hiervan is dat er een actueel (maximaal vijf jaar oud) meerjaren onderhoudsplan ten grondslag ligt aan de voorziening.

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en gemeentelijk gebouwen heeft uw gemeente in 2022 de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023-2027 opgesteld en deze is vastgesteld door uw raad op 19 december 2022. Uw gemeente heeft in samenwerking met een extern bureau de onderhoudsstaat van de openbare ruimte en gebouwen geïnventariseerd en de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden in kaart gebracht. De vastgestelde nota ligt ten grondslag aan de vorming en aanwending van de egalisatievoorziening voor onderhoudslaten.. Wij hebben vastgesteld dat onze opmerkingen in het accountantsverslag van 2021, op de juiste wijze zijn verwerkt in de nota en het onderliggende onderhoudsplan. Wel hebben wij geconstateerd dat in het onderhoudsplan ten onrechte rekening wordt gehouden met jaarlijks terugkerend onderhoud, voorgaande leidt echter niet tot een afwijking welke groter is dan onze rapporteringstolerantie.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels jaarlijks een uitgebreide 'spendanalyse' uit, die in samenspraak met ons tot stand komt en waarbij de organisatie voorbereidende werkzaamheden uitvoert op basis van onze selecties.

Wij hebben geen additionele rechtmatigheidsfouten geconstateerd dan degene die reeds door uw organisatie aan ons zijn gecommuniceerd. De onrechtmatigheid in 2022 heeft betrekking op 1 crediteur waarbij sprake is van onrechtmatige inkoop. De afwijking komt tot stand door een samenloop van dienstverlening, waarbij ten tijde van het aangaan van de overeenkomst onterecht is uitgegaan van een technische verworvenheid van de betreffende IT applicatie. Gezien de omvang had Europese Aanbesteding moeten plaatsvinden en hebben wij gesteld dat dat niet gebeurd is. De onrechtmatigheid bedraagt € 323.000.[Interne vaktechnische afstemming is onderhanden]

Wij vragen blijvend uw aandacht voor het verder verbeteren van de preventieve beheersmaatregelen omtrent de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Hierbij kunt u de spendanalyse verbeteren door de analyse te verrichten op basis van bankrekeningnummer van de crediteuren, het voorgaande hebben wij reeds gerapporteerd in het accountantsverslag van voorgaand boekjaar. Hiermee wordt het risico beperkt dat onterecht bestedingen niet cumulatief worden geëvalueerd indien een crediteur op meerdere manieren (bijvoorbeeld referenties, tenaamstelling) is opgenomen binnen de financiële administratie.

Sociaal domein

Algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole 2022 hebben wij – met inachtneming van de Audit Alert Sociaal Domein van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) – de door uw gemeente getroffen maatregelen om te komen tot een getrouwe en rechtmatige besteding van de zorg in natura (Wmo en Jeugd) geëvalueerd. Deze maatregelen betreffen:

Extern: de gemeente ontvangt verantwoordingen van zorgaanbieders, op basis van het landelijke controle-protocol, en verricht hierop interne-controle-werkzaamheden.

Intern: de gemeente verricht aanvullende controle-werkzaamheden op de juistheid en de rechtmatigheid van het recht op zorg en de gemeentelijke cliënten-registratie.

Intern: de gemeente verricht controlewerkzaamheden op de prestatielevering zoals opgenomen in de controleaanpak i-sociaaldomein.

Intern: de gemeente verricht gegevensgerichte controlewerkzaamheden op de juistheid van de geldstromen en de facturatie.

Verantwoordingen van zorgaanbieders

Net als in voorgaande jaren dienen zorgaanbieders met een omzet van € 125.000 of meer de gemeente te voorzien van deugdelijke verantwoordingsinformatie. Alle zorgaanbieders met een omzet van € 125.000 of meer hebben voldaan aan deze verplichting.

Pgb's

In voorgaande jaren heeft de accountant van de SVB een afkeurend oordeel gegeven over de Pgb-verantwoording. In die jaren dienden wij de Pgb-last bij de gemeenten dan ook volledig als zijnde onzeker te beschouwen.

Begin 2018 is er echter verduidelijking gekomen over de wijze waarop gemeenten op een praktische wijze werkzaamheden kunnen verrichten om de onzekerheden rondom de Pgb's (zelf) terug te dringen. De werkzaamheden die de gemeente kan uitvoeren, zijn opgenomen in een handreiking. Er resteert geen onzekerheid ten aanzien van de Pgb-bestedingen

Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

TIjdens de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2022 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben tijdens onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij, behalve op de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening, met het oog op het belang en het begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

SiSa

De procedure die uw gemeente moet naleven bij het aanleveren van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien diverse documenten aan het CBS aan te leveren.

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren).

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U hebt dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden wat betreft de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage B van dit accountantsverslag. Tijdens deze controle hebben wij geen (ongecorrigeerde) financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.

De Nota verwachtingen accountantscontrole schrijft daarnaast voor dat wij een kwalitatieve toets moeten verrichten op uw beleid inzake Misbruik en Oneigenlijk (M&O) beleid voor de Tozo-regeling. Wij stellen vast dat uw gemeente een M&O-beleid heeft vastgesteld met daarin de getroffen interne beheersmaatregelen, zoals de controle achteraf, en de wijze waarop u gebruikmaakt van het Inlichtingenbureau. Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente het M&O-beleid heeft nageleefd, waarmee is voldaan aan deze kwalitatieve vereiste

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2022 niet meer bedragen dan € 216.000 per jaar.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en/of de publicatieverplichtingen van de WNT.

CONCEPT

Interne beheersing

CONCEPT

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen inzake de interne beheersing op basis van de controle van het boekjaar 2021

Managementletter 2022, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2022 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen naar aanleiding van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2022, van 16 januari 2023.

In deze managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2022 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Met betrekking tot de bevindingen die wij gerapporteerd hebben in onze managementletter 2022 hebben wij hieronder de bevindingen ten aanzien van de interne beheersing opgenomen. Wij hebben deze als significant aangemerkt in onze rapportage.

Jeugdzorg – functiescheiding muteren bankrekening-nummers (significant)

Deze bevinding betreft de functiescheiding rondom het muteren en accorderen van de bankrekeningnummers in de Jeugdzorg-applicatie. Wij hebben geconstateerd dat deze controle en accordering niet technisch wordt afgedwongen in de applicatie MensCentraal PDC.

Hierdoor ontstaat het risico dat een bankrekening-nummer onjuist dan wel onterecht wordt gewijzigd in de applicatie.

Naar aanleiding van deze bevinding heeft de gemeente aangegeven onze aanbeveling over te nemen en in 2023 in te zetten om de wederzijdse controle (muteren en autorisatie) technisch af te dwingen en vervolgens controle in te richten op de logging.

Subsidies - Functiescheiding rondom het wijzigen van het bankrekeningnummer wordt niet technisch afgedwongen (significant)

Deze bevinding betreft de functiescheiding rondom het muteren en accorderen van de bankrekeningnummers in het subsidievolgsysteem. Wij hebben geconstateerd dat deze controle en accordering niet technisch wordt afgedwongen in de applicatie.

De gemeente heeft aangegeven bij de doorvoering van de wijziging een tweede functionaris wordt betrokken. De gemeente heeft eveneens aangegeven actie te ondernemen om technische functiescheiding in de applicatie af te dwingen.

Memorialen - Controle memoriaalboekingen door afdelingshoofd is niet zichtbaar en niet afgedwongen (significant)

Op de niet-gestandaardiseerde memoriaalboekingen wordt geen zichtbare controle uitgevoerd en wordt eveneens niet technisch afgedwongen.

De gemeente heeft aangegeven onze aanbeveling mee te nemen bij de actualisatie van de financiële verordening en de onderliggende budgethoudersregeling.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole verkrijgen wij inzicht in de IT-omgeving, de risico's en de (significante) tekortkomingen. Ook verkrijgen wij inzicht in de belangrijkste IT-beheersmaatregelen die nodig zijn om te kunnen steunen op uw IT-omgeving.

Voor onze inhoudelijke bevindingen en de resterende aanbevelingen inzake de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking verwijzen wij kortheidshalve naar onze managementletter 2022.

Ondanks de bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving zijn wij bij de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak voor de memoriaalboekingen. Hierbij hebben wij met data-analyse een diepgaande en risicogerichte analyse uitgevoerd van deze in opzet meer risicovolle boekingen. Door de inzet van data-analyse hebben wij de met gegevensgerichte werkzaamheden te onderzoeken populatie memoriaalboekingen sterk kunnen reduceren in vergelijking met 2021. Dit illustreert het belang en de toegevoegde waarde van een betrouwbare IT-omgeving als basis voor de inzet van data-analyse.

CONCEPT

Overige aangelegenheden

CONCEPT

Overige aangelegenheden

Samenvatting overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties

Onze communicatie met het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Heerenveen een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.[nog te ontvangen bij afgifte verklaring]

Geen meningsverschil met het college en het ambtelijk management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen tijdens het uitvoeren van onze controle.

Naar onze mening is ons tijdens het uitvoeren van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

CONCEPT

Bijlagen

CONCEPT

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 105.000.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode		
• Baten specifieke uitkering te laag verantwoord in 2021	N.v.t.	€ 166.000
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout:		
• Baten specifieke uitkering te hoog verantwoord in 2022	€ 221.000	- € 221.000
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	**€ 221.000**	**- € 55.000**
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten:	€ 0	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.):		
• Naleving Europese aanbestedingsregels	€ 323.000	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid):	€ 0	
Overige rechtmatigheidsfouten:		
• Kredietoverschrijding	€ 128.000	
Totaal rechtmatigheidsfouten	**€ 672.000**	

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en 2022 en het normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 1 december 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde, en daardoor niet-gecorrigeerde, afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A2 – Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle, groter dan de rapporteringstolerantie van € 315.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid:	€ 0	€ 0
Onzekerheid rechtmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid:	€ 0	€ 0
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	**€ 0**	**€ 0**
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid:	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.):	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid):	€ 0	€ 0
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	€ 0	€ 0
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	**€ 0**	

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en 2022 en het normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 1 december 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

CONCEPT

Bijlage A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren, om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van díe onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing		

CONCEPT

Bijlage B – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2022 en over de fouten en onzekerheden in de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:
- Getrouwheidsoordeel:
- Rechtmatigheidsoordeel:

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of er, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
JenV A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E28C	Regionale mobiliteitsfondsen (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
EZK F3	Incidentele bijdrage ter ondersteuning van het bestuurlijk platform mijnbouw decentrale overheden	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Subtotaal			**€ 0**	

Bijlage B – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2021 en over de fouten en onzekerheden in de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 2_gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 3_gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 4_gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 5_gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G13	Besteding/baten onderwijsroute_ gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Regeling sportakkoord 2020-2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Subtotaal			**€ 0**	

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Heerenveen

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)", en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Heerenveen in overeenstemming met de wettelijke Nederlandse en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheids-evaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

CONCEPT

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Heerenveen

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Heerenveen

Wij hebben een evaluatie gemaakt van de persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

CONCEPT

Deloitte.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.

© 2022. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland.